

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1543. Soc. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

delicias fovendas, & augendas factus videtur. Illic Pontius ad aras operatus singulos Angelorum pane refecit: quisq; sociorum manu aræ impositâ piâ inter lacrymas sua renovavit vota iis verbis, quæ calens igne divino animus dictabat, Exorta hinc ingens scrupulorum anxietas; quos ut posthac evitarent, quemadmodum suo loco dicitur, votorum formula certis verbis est concepta.

Novi incolæ,

10. Eiusdem mensis die 29. auxere numerum Martinus de S. Cruce, Castellanus, secundus Collegii Rector, Guilielmus Codurius Gallus, Nicolaus Lancilotus, Hercules Bucerus, & Antonius Criminalis, Itali, Romæ omnes à S. Fundatore missi: quorum postremus, primus de nostra Societate vitam pro Catholice fidei Confessione profudit. Incolis crescentibus, labente tempore nova ædificii moles surrexit. Nec aliud est super, nisi cubiculum, quod olim Ven. Josephus Anchieta inhabitabat, conversum in ædiculam sacram.

Admittuntur nonnulli,

11. Septem, vel octo sunt adscripti de novo Societati. Memoriam peculiarem meretur Adamus Franciscus, quem brevi, sed grandi elogio in suo apud Indos obitu Xaverius extollit. Joannes de S. Michaële ex Gallacia oriundus, verbi divini præco prorsus insignis. Multum res nostras promovit Godinii simulata persona. Et verbo, & laudabili vitæ exemplo fuit incitamento multis, ut nostrum Institutum sequerentur.

Franciscus Nettus venit in Societatem.

12. Ulyssipone ad nos venit Franciscus Nettus Sacerdos Castellanus, Archiepiscopi Concionator celeberrimus. Hic sub finem Sermonis: hæcenus, aiebat, aliis, nunc adesse horam, ubi sibi concionaretur; ne fortasse suspicari possitis, à me laudari, non verò amplecti rerum contemptum. Quod ut magis intelligatis, exequor factò, quod laudavi verbo. Ex hoc igitur loco in Divi Antonii ædes festino, ut inter illos DEI servos vitæ meæ cursum consummem. Dictum, factum. Annis sequentibus in Castellam abiit, ibique sancto fine vitam conclusit.

S. Ignatius diffidium componit inter Pontificem, & Joannem Regem.

13. Diffidium admodum grave exarsit hoc anno inter Paulum III. & Joannem Regem, Societatis nostræ parentes. Michaëlem Sylvam Visensem Episcopum è Lusitania clam profectum Summus Pontifex non solum benignè excepit, sed in sacrum purpuratorum Patrum cœtum cooptavit. Dolebat Serenissimus, quòd Pontifex hominem aulæ Lusitanæ invisum ad tanti honoris apicem eveheret. Dolebat Sanctissimus, quòd Rex Cardinali à se creato Episcopales reditus, & congruam sustentationem denegaret. Concitatis utraque ex parte animis gravissimæ timeri poterant perturbationes, ni citò pax aurea dissidentes Principes ad pristinam concordiam revocasset. Innotuit S. P. Ignatio apprimè gnaro, quantum Principi utrique ipse, quantum ejus familia deberet, re DEO per se, suosque serio commendatâ, eos pacificandi provinciam, partisque suscepit; ac post diurnos conatus, singulari Numinis beneficio, modum invenit, quo salvo Pontificio, Regioque honore, omnes finirentur contentiones, & pristina amicitia revivisceret: ob quod Pontifex Ignatio habuit, & Rex haberi iussit gratias pro tam salubri consilio, fructuosoque labore.

Rex Eboræ Collegium vult ædificare.

14. Præter unum, quod jam fundavit, Collegium, aliud meditabatur Eboræ Rex Joannes. Quem in finem iussit, ut spatium illud, quod nunc Collegium de Matre Dei dictum occupat, Stephanus Aguiarius emeret cum orto, & ædibus vicinis. Rex tamen postea mutavit sententiam: videbatur siquidem, ut suo loco dicitur, gloriam hanc DEUS Optimus Henrico Regis fratri destinasse.

Annus 1543. Soc. 4.

Contemnit nos Academia, mox venatur.

QUOD artificium Simonis in dissimulatione Godinii, vitæ, & conversatione inter externos de cælo fuerit, dies ipsa magis, ac magis aperuit. Initio contempsere nos Academici, nominibus ridiculis nos exprimebant. Nullam, aut exiguam de nostro Instituto æstimationem hæcenus Academia conceperat.

ceperat. Rectorem Sacerdotio non insignitum risere plerique. Famam, qui domui nostrae conciliaret, non erat vir ullus aut admodum litteratus, aut Concionator illustris. Sed quae vis occulta virtuti est, ipsa abunde supplevit clarorum hominum penuriam. Godinius ubique erat nostrum Laudator, atque defensor: nunc hos, nunc illos optima spei juvenes adducebat in domum nostram: secuta est aestimatio, & affectus.

2. Quatuordecim hoc anno Societatem iniere, multi & ingenio, & natalibus praecleari, meriti profecto, ut eorum nomina Annales nostri ab interitu vindicarent. 9. Martii Melchior Nunius Barretus, qui primus, postquam Lusitaniae navarchi, in remotiora Indiae littora aditum reperere, Christum in Sinis praedicavit, nobili natus loco in urbe Portuensi. Aprilis 25. Melchior Carne-<sup>plurimi adole-
scentes
egregii ine-
unt Societa-
tem.</sup> riius Conimbricensis, unus est tribus primis, qui est nostra Societate Episcopali dignitate fulgebant. 9. Julii Gonfalus Silveira, filius Comitis Sorteliensis, sanguine pro Christo in Monomotapa effuso clarissimus, ortus Almeirini. Eiusdem mensis 14. Rodericus Menesius est primaria Nobilitate Ulyssiponensi. Hos duos Miro est conspectu urbis clam subductos in villa trans urbem Portum munivit exercitiis S. P. Ignatii adversus Consanguineorum insultus, quos postea multos & validos egregie vicere. Junii 20. accessit nobis Ludovicus Grana, postea Provincialis in Brasilia virtutis admiranda. 8. Julii Antonius Correa Portuensis est nobili familia, primus in Hispania tironum magister post nostras Constitutiones promulgatas. 1. Augusti Nonius Riberius, qui apud Molucenses animam pro Christo posuit. 5. Novembris Emmanuel Moralius probatus a S. Xaverio, & in Oriente mortuus. Eadem Antonius Soarius, obiit in obsequio pestiferorum serviendo maligna lue infectis.

3. Pontius Cogordanus unicus Collegii Sacerdos indefessus erat in sacro tribunali: piis exhortationibus in studium virtutis incendebat scholasticos: non paucas prostitutas mulierculas ad meliorem frugem reduxit. Magister Simon<sup>Cogordani
Zelus.</sup> eis, ne in antiquas redirent sordes, de certis aedibus prospexit, leges condidit, & necessaria vitae alendae subsidia procuravit.

4. Professorum numerus in Societate Sexagenario haecenus definitus ad Martium hujus anni perduravit. Quem limitem per suum diploma sustulit Sum-<sup>Possunt esse
plures quam
60. Profess.</sup> mus Pontifex. Emmanuel Godinius, qui dexteritate magna, utilitate maxima Religiosum, quod tamen revera profitebatur, Institutum dissimulaverat, tandem in domum nostram iustus est reverti. Quod cum demum germanus illius Monachus Carmelita intelligeret, sua opinione se delusum esse agnovit, ac propterea multum adversus Societatem est commotus.

5. Mirum in modum & virtus, & prudentia Simonis sibi Regis animum ita conciliarunt, ut vacantem Episcopatum Conimbricensem Rex eidem conferre constituerit. Verum horruit vir modestissimus, & habitis gratis pro tanta de nostris rebus existimatione, generose depulit a se honorem, ac dignitatem. Id multo laudabilius est, quod per id tempus adhuc Professores nostri non obstrin-<sup>Simon non
acceptat Epif-
copatum. Fit
Magister Prin-
cipis.</sup> gebantur voto non acceptandi dignitates extra Ordinem. Ast uti a primordiis sacrae hujus familiae omnibus nostris alte mens eadem infederat respuendi quas-
cunque dignitates; ita mens haec pro lege fuit. Rex itaque Joannem Soarium ex Eremitis D. Augustini, Principis Magistrum ad eandem insulam promovit; Simonem vero Joanni filio suo Instructorem, & conscientiae arbitrum praefecit.

6. Festis Domini natalitii facultatem Simon a Rege obtinuit adeundi<sup>Simon ite Co-
nimbricam.</sup> Conimbricam tum ad Sociorum, tum suum solatium. Eos illic transegit dies, ac noctes summam omnium pietate. Inde trahit originem consuetudo in hac Provincia conveniendi in feriis natalitii ad Sacellum, ut tempus loquendi post caenam inter colloquia suavissima, & pia cantica coram DEO recens nato consumatur.

7. Franciscus Villanova, quem DEUS ad grandia destinaverat, exper-<sup>Franciscus
Villanova
Complutum
mittitur.</sup> tus Coelum Conimbricensem valerudini suae parum amicum, a Simone sub initium anni currentis in Castellam mittitur, id volente S. P. Ignatio, qui de Villa-
Antonius Franco.
B
nova

nova spes conceperat non vulgares. Erat jam Compluti Aprili mense. Quæ; & quanta illic annis sequentibus gesserit; ut fundaverit Societatis Collegium sapientissimorum virorum Seminarium, nullus est, qui nescit, nisi omnino in nostris Annalibus peregrinus. Nec parva gloria Conimbricensi accedit Collegio, quod inde tanti operis primus author, & conditor fit profectus. Profuit valetudini patrium Cœlum, & cepit ipse operam dare Grammaticæ præceptoribus, quippe alias præter elementa litteras ignorabat.

Annus 1544. Soc. 5.

I.

Muli ingre-
diuntur Socie-
tatem,

Primi menses anni novis incolis non parum auxere Collegium. 15. Januarii Societatem nostram ingressus est Franciscus Vicira natus Arrudæ, Missionarius Indicus. 25. Franciscus Perius viro sancto Xaverio magnopere commendatus. 1. Februarii Antonius Monisius de nobilitate præcipua, qui post turpem è Societate fugam in se reversus Romæ obivit in D. Ignatii complexu. 7. Gonsalus Valæus Mellus stemma nobile, res, & spes maximas contempsit. Præter hos accrevère septem, quorum præter nomen nulla memoria est super.

Per Lusita-
num Regem
Societas in-
greditur Ca-
stellam,

2. Avebat ardentissimè S. P. Ignatius Societatem videre in dominiis Regis Catholici propagatam. Nec minùs id cupiverat Rex Joannes, quem, vel ipso Ignatio teste, Societas parentis instar venerabatur. Nupsit Philippo, Principi Maria Regis filia. Non poterat affulgere commodior opportunitas. Idcirco Rex per Simonem, & per suum Legatum Romæ degentem petiit ab Ignatio, sibi mitteret è primis Sociorum alterutrum, vel Laynium, vel Fabrum, & simul Joannem Aragonium, & Alvarum Alphonsum Sacerdotes, olim domesticos Mariæ, & Joannæ: utraque filia erat Caroli V. Imperatoris.

3. Electus fuit Petrus Faber, qui tamen, quoniam in Germania cum Poggio Nuncio Apostolico versabatur negotiis magni momenti expediendis intentus, non poterat itineri se protinus dare. Ubi Rex Joannes intellexit ex Simone mentem Ignatii circa nostros in Castellam mittendos, doluit vehementer id primùm sibi innotuisse, postquam jam filia suæ arbitrum conscientia nominasset. Erat quidem Serenissimæ in votis, ut id munus Magistro Simoni conferretur; sed obstitit, quò minùs id peteret, reverentia parentis, cui sciebat Simonem adedò esse charum, & pretiosum, ut eum ægrè fineret à se avelli.

Franciscus
Strada cum
aliis à Fabro
mittitur in
Lusitaniam.

4. Faber ubi se negotiis liberavit, festinavit Lovanium. Magnos illic inter Academicos ciebat animorum motus tum ipse, tum suis concionibus noster Franciscus Strada. Plures, contemptâ sæculi vanitate, Societati dedere nomen. Stradâ Duce, missi sunt Conimbricam undecim, selecti omnes, non pauci Magisterio in Academia insignes: Petrus Faber Hallensis in Theologia Baccalaureus Concionator; Didacus Looftius Rhetoricæ, ac Dialecticæ, Magister Boenus Canonicus Ethicæ Professor. Joannes Covillonius, quem postea ut Tridentino Concilio assisteret, in suum Theologum Dux Bavaricæ elegit. Leonardus Kesselius. Maximilianus Capella. Daniel Donderamunda. Cornelius Vistaveus. Thomas Poghius. His adjunxit Faber Andream Oviedum, qui in fama Sanctitatis obiit Æthiopiæ Patriarcha, & Mosen Joannem, quos secum ipse Lovanium adduxerat.

Joannes Beria,

5. Vix Corunniæ in Gallæcia sunt expositi. Confluit undique populus novos advenas videndi cupidine. Franciscus Strada non sinebat opportunam elabi occasionem, confisus in DEUM, in Nomine Domini misit retia, ferventer ad circumfusam turbam perorat: nec eum spes fefellit: in sua retia inclisit Joannem Beriam Canonicum, qui, suis omnibus relictis, Nostros Conimbricam secutus, vale mundo, se totum dedit Societati, & Apostolicis laboribus plurimum Indorum salutem promovit.

6. Decimâ